

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 19791/2022
07.03.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Драгане Бољевић, Марине Милановић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Васиљевић адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2689/22 од 30.08.2022. године, у седници одржаној 07.03.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2689/22 од 30.08.2022. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 2689/22 од 30.08.2022. године и пресуда Основног суда у Мајданпеку П 320/19 од 30.05.2022. године у усвајућем делу става првог изреке, ставу другом и трећем изреке и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Мајданпеку П 320/19 од 30.05.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев па је обавезана тужена да тужиоцу исплати на име накнаде материјалне штете за период од 13.11.2019. године до 31.12.2020. године износ од 584.144,36 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења па до коначне исплате у року од 15 дана по правноснажности пресуде, док је тужбени захтев у делу преосталог траженог износа на име материјалне штете за период од 13.11.2016. године до 13.11.2019. године до износа од 1.133.780,00 динара са законском затезном каматом од дана подношења тужбе 13.11.2019. године па до коначне исплате одбијен као неоснован. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име ренте плаћа месечно износ од 77.844,56 динара, сваког 05-ог у месецу са законском затезном каматом на доспеле а неисплаћене износе, у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 75.810,00 динара у року од 15 дана.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 2689/22 од 30.08.2022. године одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и тужене и потврђена пресуда Основног суда у Мајданпеку П 320/19 од 30.05.2022. године.

Тужена је против правноснажне пресуде донете у другом степену, благовремено изјавила ревизију, позивајући се на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Према члану 404. став 1. Закона о парничном поступку ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). О дозвољености и основаности посебне ревизије одлучује Врховни суд у већу од пет судија.

По налажењу Врховног суда, у конкретном случају ревизија је дозвољена због уједначавања судске праксе у погледу права на накнаду материјалне штете и исплату ренте.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је мобилисан као војни обвезник-резервиста и у периоду од 09.11.1991. године до 18.01.1992. године налазио се на извршењу борбеног задатка у саставу Бањалучког корпуса. Приликом повратка у Србију заробљен је од стране паравојних јединица Републике Хрватске. Током боравка у заробљеништву тужилац је задобио велики број повреда и нагњечења меких ткива, што је довело до потпуног губитка радне способности, па је тужиоцу решењем Републичког фонда ПИО од 12.05.2005. године признато право на инвалидску пензију. Због одласка у инвалидску пензију тужилац је трпео материјалну штету у виду разлике између инвалидске пензије и зараде коју би примао да је остао на радном месту ... у руднику бакра „Мајданпек“, чији је сада правни следбеник „Serbia Zijin Bor Copper“ д.о.о. Бор. Пресудом Првог основног суда у Београду П 10947/2011 од 14.05.2012. године, тужена је обавезана да тужиоцу на име ренте за период од 01.06.2005. године до 31.12.2011. године исплати износ од 1.273.105,51 динар са законском затезном каматом од 13.12.2011. године па до исплате, а од 01.01.2012. године па убудуће месечно износ од 31.010,00 динара, сваког 05-ог у месецу са законском затезном каматом на доспеле а неисплаћене рате у истом року. Вештачењем је утврђено да разлика између очекиване зараде и исплаћене пензије, исплаћене ренте за период од 13.11.2016. године до 31.12.2020. године, износи 587.144,36 динара, а месечна рента убудуће почев од јануара 2021. године треба да износи 77.814,56 динара, с обзиром да се плата на радном месту ... у руднику бакра од последње одлуке о ренти значајно повећала.

Првостепени суд је усвојио тужбени захтев за износ утврђен вештачењем, на име накнаде материјалне штете за период од 13.11.2019. године до 31.12.2020. године, у износу од 587.144,36 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења па до коначне исплате и обавезао тужену да тужиоцу на име ренте плаћа месечно износ од 77.844,56 динара, сваког 05-ог у месецу са законском затезном каматом на доспеле неисплаћене износе.

Другостепени суд је потврдио одлуку првостепеног суда наводећи да су испуњени услови из члана 195. став 2. Закона о облигационим односима за исплату ренте, као и да је основан тужбени захтев за исплату разлике између остварених прихода и оних које би тужилац могао да оствари, што је последица измењених околности, па му је на име накнаде материјалне штете за период од 13.11.2019. године као дана подношења тужбе до 31.12.2020. године правилно досуђен износ утврђен вештачењем.

Међутим, према одредби члана 195. став 2. Закона о облигационим односима, ако повређени због потпуне или делимичне неспособности за рад губи зараду, одговорно лице дужно је плаћати повређеном одређену новчану ренту, као накнаду за ту штету, а према члану 196. истог Закона, суд може на захтев оштећеника за убудуће повећати ренту, а може је на захтев штетника смањити или укинути, ако се знатније промене околности које је суд имао у виду приликом доношења раније одлуке.

Материјална штета због изгубљене зараде и рента нису исте категорије. Рента је будућа накнада штете, утврђује се у висини и на дан пресуђења и досуђује за убудуће. Штета која је наступила до пресуђења нема карактер ренте, већ накнаде због изгубљене зараде услед неспособности за рад.

Накнада штете у виду ренте може се досудити само за штету која постоји у моменту доношења судске одлуке па убудуће, а не и за раније претрпљену штету која се досуђује у једнократном износу. Дакле, рента је накнада у новчаном облику, чији укупан износ у време одлучивања о тужбеном захтеву није познат, а која се плаћа периодично, у унапред утврђеним износима. За време до доношења пресуде накнада штете нема облик ренте, већ једнократног износа (јединствене суме). Оно што је одлучујуће је да је у време одлучивања о тужбеном захтеву сва штета за протекло време настала и да се зна њен укупан обим. Ове доспеле износе накнаде обвезник је дужан да плати одједном, као јединствену суму, која покрива сву проузроковану штету за протекло време и која се ни по чему не разликује од једнократне накнаде која се досуђује у случају тренутне штете. До доношења првостепене пресуде постоји само изгубљена зарада која може бити различита у различитим временским периодима, али је укупан обим штете за то протекло време познат и доспео.

У конкретном случају тужиоцу је накнада штете на име изгубљене зараде за период од 01.06.2005. године до 31.12.2011. године досуђена пресудом Првог основног суда у Београду П 10947/2011 од 14.05.2012. године, у износу од 1.273.105,51 динар са законском затезном каматом од 13.12.2011. године па до исплате (мада је у пресуди наведено да му се досуђује рента) и не може се више пута досудити, а од 01.01.2012. године па убудуће је одређена рента у месечном износу од 31.010,00 динара сваког 05-ог у месецу, са законском затезном каматом на доспеле, а неисплаћене рате у истом року.

У поновном поступку, првостепени суд ће одлучити о тужбеном захтеву имајући у виду разлику између накнаде за изгубљену зараду и ренте, с тим да уколико поново одлучи о ренти мора да претходну правноснажну одлуку којом је одлучено о висини ренте измени.

Са изнетих разлога, сагласно одредби члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**